

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 4. An conditio remittendorum peccatorum addita nos obliget?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

Liberaliter Respondeo. Remissionem esse prorsus liberalem
Dei con- Dei condonationem, non modo culpæ, verum etiam
donat, & penæ, nec tamen satisfactiones euanescentes, sed
tamen sa- consistere. Ac primo quidem grauiter errat Calui-
tisfactioni- nus, cum debitorum nomine penæ reatum intelli-
bus suis est git tantum. Etenim Christi ore contineatur; quia a-
locus. pud Lucam peccata, nominat. Deinde vers. 15. se
Christus explicat, & vocat *peccata*. De-
nique quamuis deprecemur, maiore tamen animo
reatum culpæ detestamur, & pro reconciliatione
obsecramus, ut qui Dei iram multo magis, quam pa-
ternam vindicantis manum timeamus. Improbe i-
gitur ad penæ reatum orationem fidelium restrin-
git. Multo aliter Cyprian. loco antea citato. Augu-
stinus & alij. Quin etiam Pelagianis fauet illa expo-
sicio.

Peccati Facile enim illi dicerent; Peccata se non habere,
culpa con- orare tamen debita remitti, hoc est, penas, quas
donatur, quotidie experiebantur, nec eo opus fuisset confuge-
& penæ re, ut dicerent, se pro sese orare. Sic quoque Caluini-
pars. stæ Daniel Tossanus, Aretius interpretantur.

Respondeo deinde; Penam etiam remitti eâ-
dem, Dei & gratuita misericordia; nam cum pri-
mum peccatum ipsum remittitur æterna, penæ mor-
taliū, & magna pars temporalium penarum in
venialibus remittitur, & in mortalibus.

Satisfac- Respondeo tertio. Satisfactiones ad solas penas
tio tantū quādam temporarias adhiberi, quas disciplina cau-
est penarū sa Deus imponit. Easdem tamen mera Dei & sola
tempora- misericordia niti; cum quia ex gratia & caritate,
lium. quæ Dei munera sunt, ortum progressumque ha-
bent: tum vero, quia non nisi gratuita Dei beneuo-
lencia acceptantur. Potuit enim ille pro vno peccato,
cuius æternam penam remisit, multorum annorum
supplicia exigere. Gratiā igitur præstat, cum oratio-
ne, ieiunio, elemosyna tantam penarum acerbita-
tem redimi patitur.

§. 2. Docta est etiam & elegans S. Chrysostomi
disputatio contra Nouatianos, qui peccata post
baptismum facta negabant remitti. Loquitur enim
hic discipulis, & baptizatis: quibus veniam peccato-
rum pollicetur.

QVÆSTIO III.

An conditio remittendorum pecca-
torum addita nos ob-
liget?

Conditio §. 1. **C**Latissimam rem obsecrare heretici nitun-
est, ut re- tur. nam vers. 14. & 15. diserte dicit. Si e-
mittas, si nim dimiseritis hominibus peccata eorum: dimittet & vo-
remittit ve- bis pater vester cælestis delicta vestra. Si autem non dimi-
lis, seritis hominibus, nec pater vester dimittet vobis peccata
vestra.

Nec recens illa lex est, sed antiqua Ecclesiast. cap.
28. à versu 1. Qui vindicari vult, à Domino inueniet vindi-
ctam, & peccata illius seruans seruabit. Relinque proximo
tuo nocenti te: & tunc deprecanti tibi peccata soluentur. Ho-
mo homini referuat iram, & à DEO querit medelam.
In hominem similem sibi non habet misericordiam: & de
peccatis suis deprecatur? Ipse dum caro sit, referuat iram,
& propitiationem petit à DEO: quis exorabit pro delictis
illius?

August. hom. 24. pactum, placitum, firmumque
Chirographum vocat, ut qui dimittere se dicit, &
hoc fallaciter, is dicat inaniter, dimitte. Eadem Cy-
prianus Chrysost. Chrysologus ferm. 71. Augustinus
tonitruum appellat. Enchir. cap. 74. Mentiri veritas
non potest, si non dimiseritis peccata hominibus, nec Pater

vester dimittet vobis peccata vestra. Ad tam magnum toni-
truum, qui non expergiscitur, non dormit, sed mortuus est.
Et tamen potens est etiam Deus mortuos resuscitare.

Hac de re quadam pia, quadam impia docent Calvinus
Sectarij. Piam est, quod ait Calvinus. Non alia lege non gerit
nos ad veniam admitti, nisi fratribus ignoscimus, qui-
bus nos peccari. Se igitur vitro quasi deuotis animis
extio adducunt, & data opera Deum sibi reddunt impla-
cabilem, qui illatas sibi iniurias obliuisci nolunt. Egre-
gie sanè & contentantur Eccl. hæc doctoribus ortho-
doxis. Sic illi quos citavi, sic Basilii. *ὅτι ἐν δὲ Χρ-
στῷ ἡμεῖς ἡμεῖς αὐτοὺς ἀφ' ἑαυτῶν ἡμῶν ἐξ
αὐτοῦ ἡμεῖς αὐτοῦ.* Non oportere Christianum esse me-
morem iniuria, sed ex corde remittere illis, qui in ipsum pec-
catum.

§. 2. Hæc cum doceant, facile animaduertunt Condi-
tionem imputationis iustificationis pegma dissolui, operum
ac labascere. Si enim non remittuntur peccata, remissionem
antequam proximo remittas, si in odio, & cupiditate
vindictæ perseverantibus Deus manet implacabilis,
ab operibus ergo nostris pendet remissio
peccatorum, ergo iustificatio. Nemo ergo qui inimi-
co irascitur, qui in ultionem exsurgit, veniam dona-
tur, nisi animum vindicandi deponat. Quomodo i-
gitur dicunt.

Viciscentes se Calvinianos, latrocinantesque non
perdere iustitiam? Quomodo dicunt credentibus se
prædestinatos nulla peccata imputari, non præ-
sencia, non futura? At hic nulli nisi
alijs remittenti remittuntur. Si non remittuntur, ta-
men imputantur. Davidem in adulterio meditando, &
peragendo, in crimine homicidij iustum mansisse
aiunt, credidit enim sibi non imputanda illa sce-
ra. Multo ergo facilius maneret iustus, si non i-
gnoscere vel Sauli, vel Nabali. Minus est ci-
uicem crudeli inimico non ignoscere, quam inno-
centes, fidosque duces occidere. Quid igitur: si Cal-
uinus nolit ignoscere inimico, an Deus ignoscet il-
li: Negat ille. Non ergo tum iustus est. Non illi
Deus placatus. Hoc est enim Christi pronuncia-
tum. vers. 15.

Quomodo ergo sese expediet? Verbum Christi fa-
ciat irritum, ut verbum suum hominis stabiliat. [Ne-
que tamen veniam, inquit, quam nobis dari peti-
mus ab ea, quam præstamus alijs, dependere: sed hoc
modo ad remittendas omnes offensas hortari nos
Christus voluit & simul absolutionis nostre fiduciam
quasi impresso sigillo melius ratam facere. Nec ob-
stat quod apud Lucam habetur particula *καὶ* *ἵνα*, quæ
tantūdem valet, ac siquidem, vel Etenim: quia Chri-
sti consilium non fuit causam notare: sed tantum mo-
nere, qualem erga fratres animum afferre oporteat
dum cupimus Deo reconciliari.]

Impudentiore voce Daniel Tossanus. [Quæritur
cur addatur; Sicut & nos remittimus? Respon. i.
Non id poni ut regulam, ad quam Deus se confor-
met. Nam ille pro sua *ἐκδοχή* est nobis ab æterno
propitius in Christo. Et male nobiscum ageretur,
si ad nostrum exemplum se conformaret, & ita ma-
ligne remitteret, ut nos remittere solemus.]

Christo igitur obijcit Tossanus: [Non est hæc re-
gula, qua nobiscum Deus agit. Ille nobis propitius
ab æterno, nec mutat *ἐκδοχή*, ergo semper no-
bis remittit, quicquid nos agamus.] Et Calvinus,
[Non dependet venia quam peto, ab ea quam
præsto alijs. Si venia igitur alijs præstita, veniam
dat Deus. Nec maligne ut nos solemus.] Cur igitur
dicit Christus *καὶ ἵνα*, Etenim (apud Lucam) si
non remiseritis, non remittet? Calvinus respondit,
Hortari nos voluit. Hortari tantum? Imo legem
dedit,

dedit, ut remittamus. Cur autem horriat: ut absolutio-
nem nostram fiduciam, quasi in ipso sigillo melius ratam faceret.
Remissio igitur facta fratribus ad hoc solum confert,
ut fiducia melius sit rata, non ut simpliciter rata sit.
Quia venia, quæ à Deo conceditur, non pender ab
ea, quam nos concedimus. Quamvis Aretius vocet
antececedens remissionem, an tamen serio exigit, ne-
se o. Ex quibus omnino colligimus, Calvinianos qui-
dem tonitruum hoc audisse, ideo mortuos non esse,
villiam apud Augustinum, sed depravare tamen, & elude-
re, quod indicium est, eos longe deterius mortuos esse.

§. 3. Exhortationem hanc & legem feriam esse
Calviniani non agnoscunt, sed tantum ad occasio-
nem puniendi malos propositam.

Atque hoc est quod horridior: Calviniani do-
cent, Peccata fieri Deo procurante, & omnia sic vo-
lente. Ita Piscator Thesi. 32. Monuit eum scilicet 17. val-
de serio Vorstius, cuius admonitionem, & argumen-
ta proponam, ne quis omnes Calvinianos eodem in-

Calvinianorum voluntati suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. Hic iterum, inquit,

cile intelligitur, ita in tentatione nequaquam, sed bla-
sphemiam in Deum continet. Deus enim procurat
peccata, ut puniat, tentat ut libatur, ut lapsum conte-
rat, quod non potest fieri nisi animo crudeli. Quem-
admodum in præfatione in librum parentis sui Armi-
nij novem liberi orphanis ostendunt exemplo Tibe-
rianæ crudelitatis; cum enim virginem vestalem vi-
tuam defodi voluisset, iussit eam per carnificem con-
stuprari, vitiatam enim defodi debuit.

De n. que quid in Deo fiducia reponemus, sic sic
creatura illudat? Non volo ut pecces, ut malum est
peccatum, sed ut mea iudicia exequare. Nolo fureris, est despe-
ut furto fruatur, sed volo, ut suspendaris. Temo, im-
pello, cogo te ad latrocinia, non quatenus illa mala
sunt, sed ut te ex tuo dedam, ut iuste puniam.

§. 4. Augustinus oratione illa refutat Pelagianos,
& gratia necessitatem ostendit omnibus, de natura,
& gratia cap. 58. ut enim diabolo resistamus poscen-
dum est ad u. orium. Isti autem (Pelagiani) tantam
tribuit potestatem voluntati, ut pietati auferant o-
rationem: nam utique ut diabolo resistamus, & fu-
giat à nobis, ideo precantes dicimus, & ne nos infe-
ras in tentationem. Idem Cyprianus docet, & ex
eo Augustinus l. 4. cap. 9. contra duas Epist. Pelag. ad
Bonifacium.

Tentationes vero illi vocabant calamitates, & res
adversas, non diaboli impugnationes, contra quas se
suis viribus sat firmos esse arbitrabantur. Aug. Ep. 94.
Bell. l. 5. c. 7. de gratia & libero arbitrio.

§. 5. Inferre, vel inducere in tentationem, non
est concupiscentia fomitem habere, aut quosvis mo-
tus lenire, sed id petimus, ut nos Deus tueatur, ne
succumbamus. Ita etiam Calvinus: [Petimus tamen
ne tentatio nibus nos subiciat, aut obrui patiatur.]
Hoc recte; at impie quod subijcit. [Sed quia Deus
non modo Satanæ libidini nos permittit, ut ignem
concupiscentia accendat, sed eo vitur ita suæ mini-
stro, quoties vult homines in exitum præcipites agere
ipse quoque suo modo in tentationem inducit. Quo
sensu dicitur Spiritus Dei malus arripuisse Saulem: &
eodem tendunt complures scripturæ loci, neque ta-
men propterea Deum vocabimus malorum authorē:
quoniam homines mittendo in sentum reprobum, nō
confusam tyrannidem exercet, sed iusta sua iudicia, li-
cet arcana exequitur.]

Ita ille suo more: nec aliud dicit, quam Deum cum
præcipites in exitum agere vult homines Satanæ mi-
nistrio uti. Id iudicium a canum vocat. Non est Deus Cal-
hoc arcanum Dei iudicium, sed manifesta calum-
nia. Mouet Deus, impellit, Satanæ libidini tra-
dit, cogit, latronem cruci, inferique iam an-
te, sine culpa destinatum, ut necessario occidat, & ideo
cogit, ut penam mereatur, ut ita sit obiectum & ulti-
mie. Destinatus exitio, omnipotenti & irresistibili vi,
in crimen adigit, ut nolle non possit, velle malum, durū
telum necessitas cogat, sic decreto, præscientia abso-
luta, mortis, coactione miseram creaturam, & im-
becillum, postquam in facinus impulit, etiam nolen-
tem, etiam renitentem, etiam repentina vitiole nature
tortillatione præuentam, immani tyrannide doctibus
exercitatus sempiternis. Qui cogit igitur inuitos in cri-
men, ut puniat, ille auctor est criminis, non quem in-
nalidum infinitæ potestatis vis irresistibilis rapuit. Deus
Calvini cogit inuitos, auctor igitur criminis. Propositi-
tio ex aduersarij responso constat. Assumptio proba-
tur. Omnis cuiuscumque flagitij innitis obrepens im-
pulsus, peccatum est mortale Pareo, ad hunc autem
Deus impellit & cogit, & cogit inuitos. Quod enim
nolunt, hoc faciunt. An non cogebat inuitum eum,
qui vel mortem pro illa molestia optabat pacisci?
Vnde motus ille rationis in scelus fortitur: & gehē-

na reatum? Non ab infirmitate hominis contra voluntatem impulsus, ergo à violentissimi impulsoris coactu.

§. 3. Alias duas hæreses hoc loco refutant SS. Patres. Iovinianistarum; Sanctos Baptizatos non posse peccare. & aliorum dicentium: Ignoscentibus omnia igo osce. Sic & illud interpretantur apud August. Enchir. ad Laurent. cap. 74. *dare elemosinam, & ecce omnia munda sunt vobis.* Quos ille frustra sibi blandiri pronunciat. Omnia enim alia præstanda affirmat, quæ requiruntur. Et sunt illæ quidem hæreses & absurditæ suæ, & tempore abolitæ, similimæ tamen ex trunco adoleuerunt; nostri enim sectarij, cum similia de fide legunt eam solam negle&is alijs amplectantur, & salutis sufficere iactant, quo ipso fidem amittunt.

VERSUS 13.

*Et ne nos inducas in tentationem:
Sed libera nos à malo. Amen.*

QVÆSTIO I.

An Deus inducat in tentationem?

§. 1. **T**ertullianus & Cyprianus; *ne nos patiari induci*, Augustinus, *ne nos inferas*. monet suo tempore codices h. buisse; *ne nos inferas*, aut importes, alios; *ne inducas*, l. 2. Sermon. in monte. Illyricus & alij Lutherani interpretantur, *Permittas*. Calvinistæ aiunt Deum inducere, impellendo ad peccatum. Tossianus queritur diabolicum esse sarcasmi, quo id illis Maldonatus; & hunc imitati ubique tribuunt. Consideranda ergo sunt quæ hæc de re ipsi docent. Nec moventur nos oportet, si negent, se Deum peccatorum auctorem facere. Idem dicebat Quintinus, ut refert Calvinus Epistolæ ad Rotomagenses. Zwinglij quidem verba sunt, iam millies citata. Deus *monet latronem ad occidendum*, &c. *permittit coactum esse*. Ad eum modum Calvinus l. i. instit. c. 17. §. 11.

§. 2. Alij ut eadant aiunt Deum tentare, si u inducere in tentationem, non ut peccata sunt, sed ut sua iudicia, pœnæ, probationes: ita Patens contra Bellarminum l. 2. de a. n. sione gratiæ, & statui peccati, cap. 8. ita Sommarus, Sibrandus, contra Voetium, Francisc. Brouckerus, Dantelockius, alij, qui contra Arminianos agunt. Hoc modo cum hac oratio e verba Iacobi 13. conciliant, si hoc est conciliare, verba pueris dare, & scripturas sacras, in blasphemos sensus trahere. Verba S. Iacobi sunt. *Nemo cum tentatur, dicat quoniam à Deo tentatur: Deus enim intentator malorum est. Ipse autem neminem tentat. Vnusquisque autem tentatur à sua concupiscentia abstractus, & illectus.* Observandum in illis verbis est. Quod postea vertit. *Intentator malorum est*, in Græco haberi, *ἀποκρίνων τὰν κακῶν*, quod actum habet, & passivam significationem. Novatores plerique passivæ accipiunt, ut significet, *Permittit à malis motibus non tentari*. Verum ut totis modo intelligas, idoneum hinc sumitur argumentum. Nam Deus neminem tentat, seu impellit ad actus peccati, etiam qua sua iudicia sunt. Nam neque concupiscentia & Diabolus ad peccata ut peccata, sed ut bona quedam alliciunt. Profecto si Deus Davidem

Si impij ad peccata ut sunt Dei iudicia impelluntur, sine culpa sunt.

tentationis causam habet constitutam. Expoluit verba illa varijs locis D. Augustinus Epistol. 146. ad Confessum, l. i. q. super Genes. Tentatio; inquit, illa de qua Iacobus loquitur, non intelligitur, nisi quisque peccato implicatur. Libro 2. de consensu Evangelistarum, illa (de qua Iacobus) *Seductionis est*, illa (Deut. 13. 3.) Probationis. Libro de Sermonem Domini in monte, lib. 2. de dono perseverantiæ. *Deus neminem tentat, tentatione scilicet noxia, nam est & vitia tentatio*, qua non decipimur, vel opprimimur, sed probamur. item tract. 43. in Ioan. & de verbis Domini in Matthæu serm. 11. Ex his totidem argumenta ducimus. 1. Tentatio de qua loquitur Apostolus Iacobus, non intelligitur, nisi qua quis peccato implicatur. Sed tentatione qua quis ad peccatum incitatur, ut iusto Dei iudicio damnetur, homo peccato implicatur, non igitur illa tentatio est à Deo. 2. Deus non tentat tentatione seductionis, sed impulsus ad scelera, ut Dei iudicia, ut merita damnationis, est tentatio seductionis: non igitur à Deo. Minor clara. Si ad furtum iudex incitet quempiam, ut iure furcæ addicatur, magis eum seducit, quam si de solo furto teneat. 3. Deus neminem tentat tentatione noxia, qua decipitur vel opprimatur. At cum quispiam incitatur ad actus scelerum, ut in eo iudice, iusta torquendi causam inveniatur, non modo noxia tentatione, sed miserabiliter etiam deceptione tentatur. Si contra Augustinum excipit aduersarius, audiatur saltem fratrem suum Aretium. *Deus neminem tentat ad tentati subuersionem, sed prodat euerfos iam per propriam malitiam.* At si tentat, ut tentatus actum sceleris perficiat, atque ita in iudicium iustæ damnationis incidat, negare non possumus, quin maxime ad tentati subuersionem faciat, tam maligna tentatio, itaque Iacobo, Augustino, suis, vno Spiritu contradicit Calvinista. Alter locus est Ecclesiast. 15. 11. *Ne dixeris per Deum abesse: quæ enim odit ne fecerit. Non dicitur illi me implanuit. Non enim necessarij sunt ei homines impij.* Noster legit *ἀνθρώπων*, scilicet *hominum*, de qua egerat, alia exemplaria habent *ἀνθρώπων*, defici. Interpretatio Calviniana. Per Deum stetit, ut deficerem, non qua peccatum est *ἀνομιαν*, sed qua medum sententiæ damnatoriæ iuste à Deo proferendæ. Decipit me, *ἐκ δόξης*, non ut culpæ; quatenus culpa est, non inuolueret, sed ut actum peccati faciens mea culpa periret. Non sunt ei necessarij homines impij ut impij, sed necessarij sunt impij, ut iustitiæ instrumenta, & obiecta, ideo quæ sunt necessarij impij ut impij, nam ut impij, sic iustitiæ sunt correlati. Audiamus & hic Drumium Calvinianum, ut conque suorum scelerum damnantem. Nam verba de illis interpretatur, qui Deum auctorem faciunt nequitie suæ, qui se credunt ab eo creatos ad scelera perpetranda, at hoc credit Patens, & Beza, ad pœnas & scelera ordinatos, creatos reprobos, illos ergo Dei Spiritus arguit. Idem Drumius: in illa verba: *Non indiget Deus homine improbo: Deus, inquit, non eget homine improbo, quasi non possit absque illo facere, quod vult; aut opera eius indiget.* Si illud non est eorum similis, qui homines corrumpunt, ut eorum postea opera utantur ad faciendum quod in animo habent. Beza vero opus fuisse, oportuisse hominem labi, deinde ideo eodem decreto ad finem & media destinari, ut Deus illo utatur ad sua iudicia, ad faciendum quod in animo habet.

§. 3. Tertullianus l. de fuga in persecutione, ostendit, dæmonem in nos sine Dei permissa nullam habere potestatem. Sed in legitimâ oratione cum dicimus ad patrem: *Ne nos inducas in tentationem.* (quæ autem maior tentatio, quam persecutio?) ab eo illam precesurum accipere, à quo veniam eius deprecamur. Hoc est enim quod sequitur: *Sed erue nos à malo; id est, ne nos induceris in tentationem, permittendo nos maligno.* Tunc enim erumimur diaboli manibus, cum illo

dedit, ut remittamus. Cur autem horriat: ut absolutio-
nem nostram fiduciam, quasi in ipso sigillo melius ratam faceret.
Remissio igitur facta fratribus ad hoc solum confert,
ut fiducia melius sit rata, non ut simpliciter rata sit.
Quia venia, quæ a Deo conceditur, non pender ab
ea, quam nos concedimus. Quamvis Aretius vocet
antececedens remissionem, an tamen serio exigit, ne-
se o. Ex quibus omnino colligimus, Calvinianos qui-
dem tonitruum hoc audisse, ideo mortuos non esse,
villiam apud Augustinum, sed depravare tamen, & elude-
re, quod indicium est, eos longe deterius mortuos esse.

§. 3. Exhortationem hanc & legem feriam esse
Calviniani non agnoscunt, sed tantum ad occasio-
nem puniendi malos propositam.

Atque hoc est quod horridior: Calviniani do-
cent, Peccata fieri Deo procurante, & omnia sic vo-
lente. Ita Piscator Thesi. 32. Monuit eum scilicet 17. val-
de serio Vorstius, cuius admonitionem, & argumen-
ta proponam, ne quis omnes Calvinianos eodem in-

Calvinianorum voluntati suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

Barbarus, si non voluisti suscipitur. [Hic iterum, inquit,

cile intelligitur, ita in tentatione nequaquam, sed bla-
sphemiam in Deum continet. Deus enim procurat
peccata, ut puniat, tentat ut libatur, ut lapsum conte-
rat, quod non potest fieri nisi animo crudeli. Quem-
admodum in præfatione in librum parentis sui Armi-
nij novem liberi orphani ostendunt exemplo Tibe-
rianæ crudelitatis; cum enim virginem vestalem vi-
tuam defodi voluisset, iussit eam per carnificem con-
stuprari, vitia enim defodi debuit.

De n. que quid in Deo fiducia reponemus, sic sic
creatura illudat? Non volo ut pecces, ut malum est
peccatum, sed ut mea iudicia exequare. Nolo fureris, est despe-
ut furto fruatur, sed volo, ut suspendaris. Temo, im-
pello, cogo te ad latrocinia, non quatenus illa mala
sunt, sed ut te ex tuo dedam, ut iuste puniam.

§. 4. Augustinus oratione illa refutat Pelagianos,
& gratia necessitatem ostendit omnibus, de natura,
& gratia cap. 58. ut enim diabolo resistamus poscen-
dum est ad u. orium. Isti autem (Pelagiani) tantam
tribuit potestatem voluntati, ut pietati auferant o-
rationem: nam utique ut diabolo resistamus, & fu-
giat a nobis, ideo precantes dicimus, & ne nos infe-
ras in tentationem. Idem Cyprianus docet, & ex
eo Augustinus l. 4. cap. 9. contra duas Epist. Pelag. ad
Bonifacium.

Tentationes vero illi vocabant calamitates, & res
adversas, non diaboli impugnationes, contra quas se
suis viribus sat firmos esse arbitrabantur. Aug. Ep. 94.
Bell. l. 5. c. 7. de gratia & libero arbitrio.

§. 5. Inferre, vel inducere in tentationem, non
est concupiscentia fomitem habere, aut quosius mo-
tus sentie, sed id petimus, ut nos Deus tueatur, ne
succumbamus. Ita etiam Calvinus: [Petimus tamen
ne tentatio nibus nos subiciat, aut obrui patiatur.]
Hoc recte; at impie quod subijcit. [Sed quia Deus
non modo Satanæ libidini nos permittit, ut ignem
concupiscentia accendat, sed eo vitur ita suæ mini-
stro, quoties vult homines in exitum præcipites agere
ipse quoque suo modo in tentationem inducit. Quo
sensu dicitur Spiritus Dei malus arripuisse Saulem: &
eodem tendunt complures scripturæ loci, neque ta-
men propterea Deum vocabimus malorum authorē:
quoniam homines mittendo in sentum reprobam, nō
confusam tyrannidem exercet, sed iusta sua iudicia, li-
cet arcana exequitur.]

Ita ille suo more: nec aliud dicit, quam Deum cum
præcipites in exitum agere vult homines Satanæ mi-
nistrio uti. Id iudicium a canum vocat. Non est Deus Cal-
hoc arcanum Dei iudicium, sed manifesta calum-
nia. Mouet Deus, impellit, Satanæ libidini tra-
dit, cogit, latronem cruci, inferique iam an-
te, sine culpa destinatum, ut necessario occidat, & ideo
cogit, ut penam mereatur, ut ita sit obiectum & ulti-
mie. Destinatus exitio, omnipotenti & irresistibili vi,
in crimen adigit, ut nolle non possit, velle malum, durū
telam necessitas cogat, sic decreto, præscientia abso-
luta, mortis, coactione miseram creaturam, & im-
becillum, postquam in facinus impulit, etiam nolen-
tem, etiam renitentem, etiam repentina vitiole nature
tortillatione præuentam, immani tyrannide doctibus
exercitatus sempiternis. Qui cogit igitur inuitos in cri-
men, ut puniat, ille auctor est criminis, non quem in-
nalidum infinitæ potestatis vis irresistibilis rapuit. Deus
Calvini cogit inuitos, auctor igitur criminis. Propositi-
tio ex aduersarij responso constat. Assumptio proba-
tur. Omnis cuiuscumque flagitij innitis obrepens im-
pulsus, peccatum est mortale Pareo, ad hunc autem
Deus impellit & cogit, & cogit inuitos. Quod enim
nolunt, hoc faciunt. An non cogebat inuitum eum,
qui vel mortem pro illa molestia optabat pacisci?
Vnde motus ille rationis in scelus fortitur: & gehē-